

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

1824-1924

GEORGE-GORDON-LORD-BYRON

Gilly

O sută de ani dela moartea marelui poet englez

Intre două veacuri

Singur ca leul, așa sunt eu.

MANFRED

Născut, ca o poruncă a vremii, către sfârșitul veacului al XVIII-lea, lordul Byron s'așează arbitru între veacul nașterii sale și cel următor.

Apare în viață ca un profet și trece prin lume ca meteorii.

Europa, uimită de puterea geniului, se pleacă destulului; Anglia l-admiră, Franța l-adoră.

Alții îi vor drămuia faptele și viața. Eu însă mă străduiesc să-l privesc pe piscuri, cum șade măreț ca un iluminat, ca o coloană de foc în pustiurile nopții.

Și-l vad acolo furtunatic, tumultuos, destrămandu-și sufletul răscolitor de suflete și, în gânduri arzătoare, predicându-și evangelia. E însuși Manfred, când spune:

„Singur ca leul, așa sunt eu”.

Romancii Franței se inspiră din isvoarele sale de foc. Grecia revoluționară l-așteaptă pe pământul ei, pregătindu-i din spini vieții,trandafirii necuririi.

La Misolonghi, în țara insulară, — sub cerul sudic al Mediteranei, doarme sbuciumat unui geniu dăruit lumii din porunca vremii, ca să-i lumineze drumul către sublim.

Dar când trecură o sută de ani de atunci?

L. I.

In fațecui florilor de Cireș...

— Noveletă japoneză de O. Watake —

I

Primăvara sosise vălășă și mugurii cireșilor anunțau o bucurie mare. Scurt timp, peste noapte chiar, și primăvara își va arăta înmărmăștea: în treaga țară va fi ninsă cu florile roșalbe de cireș!

În vestita grădină a bătrânului Amori cireșii nodoroși și des înrămurati vor fi cei mai niși de flori căci sunt feriți de vânturile aspre de dinspre miază noapte și când locuitorii vor trece laudând grădina, bătrânul va sta fericit cu soția lui sub strășina lată a casei lor de bambus.

Cu câtă grije nu vedea el, de grădina lui, de pomii și mai ales de dragii lui cireși!

...Dar, acum, pentru întâia oară el nu se mai îngrijea de loc de dânși. Puteau mugurii să lucească de frumusețe și Amori, cu toate astea nu se zărea de fel prin grădină. E amărât.

Singurul său fiu pe care-l are, îi scoate perii albi.

Hiderato, fiul său, fusese un an în Europa și se întoarse cu desăvârșire schimbat. Săvârșește o mulțime de

fapte împotriva datinilor țării. Amori se gândește de la o vreme încoace să și însoare fiul cu o femeie, ar putea să-i scoată din cap nebuniile „lupilor albi” (Europeni).

Dar când începuse fiului sămăltărirea sa, acesta începuse să cântă.

— „Eu să mă însor? Cu cine?”

— „Cu Sissi fiica prietenului meu O'Shakis.

Fiul se supără.

— „Cu Sissi? Cine e ea? Unde?”

N'am văzut-o nici odată! Ce socotești că mă voi lua după prestul obicei al țării noastre? Să iau o fată așa de necunoscută? Pe care să n'o pot suferi!

Nu, nu, nu, mai bine fără de ea. Mă voi însura numai cu o fată pe care o voi iubi, de-ar fi chiar o Geisha! (o fată de rând).

Amori sări ca mușcat de șarpe.

— „Să te căsătorești din iubire?”

Cum ar putea un om așa tânăr să și găsească o femeie potrivită? Și mai îmi pomenesti de o Geisha!

Pe sfântul To! și bătrânul începu să tremure de mânie.

Nu mai lupii cei albi sunt de vină, eugeta Amori. O Geisha!

Și cum Hiderato intra zilnic în ceainăria alăturată de casa lor, bătrânul își și vedea nurora într'una din desfrânatete, dar frumoasele dântuitoare. El chemă pe un vrăjitor cu care vorbi mult, mult de tot, fiind de față și nevastă-sa. Bătrânul vrea cu orice preț să și însoare fiul cu fiica lui O'Shakis.

Vrăjitorul găsește leacul: nevasta lui Amori se sperie, el însă bate în palme de bucurie.

— O, Shakis a fost prietenul meu și văduva lui se va învoi la aceasta! Da voi ruga-o și ea va face!

Vrăjitorul mai dă câteva deslușiri și zâmbind victorios ieși condus de Amori.

II

Ca niște trandafiri albi, atârnan florile de crenguțele ce se îndolau încetîncor la adierea blândă a vântului.

Timpul înfloririi cireșilor sosi.

Toți oamenii sunt veseli. Cei care au grădina își aduc rudele și prietenii pentru a petrece admirând podoaba cireșelor.

În ceainăria domnește o dulce atmosferă parfumată de aburii ceainicilor, și bucuria este generală: toți joacă și cântă. Aci îl puteai găsi în orice zi pe Hiderato.

Mai înainte de a intra însă în ceainărie, se lăsa să fie dus de un „Kuruma” (stăpânul unei lectice). Când acesta ducea în lectica sa pe altul, atunci Hiderato îl aștepta în grădinița lui cea frumoasă iar Tschün-hua fiica lui, îi arăta florile pe rând.

Fiului lui Amori îi plăcea mai mult grădinița aceasta decât aceea a tatălui său, cea mai minunată dincolo toate. Și zilnic făcea plimbări dus fiind de Kuruma, până ce vizita ceainăria.

Cireșii au înflorit și Hiderato apare vesel în ceainărie. Stăpânul îi ofera o cabină retrasă și tânărul îi mulțumete, căci lui suri place zarva mulțimii. O fată în postul de geisha îi pregătește ceaiul și aduce pipa și „hibutchi” (scrumieră).

Fânăral cade pe gânduri. Incepe să compare în mintea-i pe fata Tschünhova cu fata care îl servește. Amândouă sunt frumoase cu toate astea fata lui Tschünhova este mai albă, ca și o petală de floare de cireș. Fața acestellalte pare căi înorată. Gurmind apoi îi zise:

Esti un pestișor dragă! Ia cântă-mi ceva!

Fără a răspunde fata se supuse și aducând o „samisă” (un instrument muzical în formă de mandolină) prinse a cânta trist de tot.

Ce fată ciudată! O Geisha nu se poate să fie așa de tristă! Cum te cheamă!

— „Floarea primăverii” sunt astăzi silită să mă numesc.

— Pe cine mai servești în ceainărie?

LARA

— FRAGMENT —

I

In sălile antice, vasalii se aduna
Să și uite de sclavie cu toții împreună
De lanțul care adesea atâta plâns le-a stors,
Că din exilul în care, pleacă de voie bună
Stăpânul lor puternic — e aci: — s'a reîntors!
Pe Lara să'l revadă de mult să desperase
Ori-cine: — și vasalii, — aproape cît uitase...
Acuma veselă domnește în castel
Și cupele stau pline pe masa încărcată;
Stindardul flutură pe poarta crenelată:
Răs, danțuri și petreceri sunt toate pentru el!
Căminul răspândește fantastică lumină;
Bătrânii împrejură-i faș cerc; surd; — vorbesc;
Simțirea dă ojară din inima prea plină
Cuvintele între cupe sonor se întrecicnesc!

II

De ce plecase însu de bunăvoie, Lara,
Lăsând în părăsire căminul său și țara
Spre-a merge peste ocean cu țarm necunoscut?...
Rămas orfan în lume la tatăl său moarte,
Prea tânăr să nțeleagă, pierzându-l, ce-a pierdut,
Arbitru, de o dată, deplin, peste-a lui soarte,
Stăpân și peste sine, stăpân și peste ai săi,
Și fără ca să aibă un frâu spre a-l reține,
Cu niminea, să i spuie ce este rău sau bine,
Sau chiar să i semnaleze acele mii de căi
Pe care-ajungi la crime și la simțiri răpuse;...
Când însuși trebuință să fie guvernat.
Mai mult de cât ori-cine avea neapărat,
Să guverneze oameni, chemat el se văzuse!
Fu scurtă cariera ce-aru, dar turburată,
Și el, lăsă într'ansa, junetea-i scuturată.

III

Și Lara, tânăr încă, plecuse în lume a mare,
Și urma-i se pierduse din însuși ziua'n care,
Iși ridicase mâna în ultimul salut,
Și însuși amintirea-i cu'nctul se pierduse...
Vasalii știau numai atât: — că dispăruse!
Destinul său rămase de-atunci: — necunoscut!
De-abia câte odată, uitat de o ntreagă lume,
Răsună în castelul un nume: — al său nume!
Un altal consolează pe fidanțato sa...
Moștenitorul singur pierdut cu fruntea'n umbră
Să cugete la dănsul silit e-a se lăsa...
Un fulger viu străbate privirea sa cea sumbră:
— „El poate că trăește!” își zice spăimântat
Și pare că-l revede cuprins de îngrozire;
Sudoarea l'întundează această nălucire...
Moștenitorul singur, nu uită! — N'a uitat!

IV

Neașteptat de nimeni, s'a reîntors deodată;
De unde?... Cine știe!... De ce?... Adânc mister... —
Se bucură cu toții în sala cea bogată...
S'a reîntors, — ș'ajunge! — Cuvintele nu i cer!...
Vasalii de se miră, e cum de re'nturnarea
O n'ntârziase-atâta lungind înstrăinarea!...
Sunt ani de-atunci!... El tace. — Un singur scutier
Aduse după sine din țările prin care,
In voia cugetării umbla rătăcitor.
Privindu-l — li se pare la mulți, — că sa plecare
Fu ieri, — și au curs anii de-atunci în voia lor!
Puterea sa, e aceeași, de și pe lărgă-i frunte
Incep să se arate încreșturi mărunte...
Greșelile trecute ce-o fi avut, — s'au șters...
Era atât de tânăr pe-atunci, — și timpuri mers!

V

Și ei cu toți îl află schimbat, — și ori și cine.
De i caută'n privire, citește foarte bine,
Că ori-ce-or fi acuma, el nu mai e ce-a fost!
De-aprinsele lui patimi se află l'adăpost,
Și dacă pe-a sa frunte s'arată încă scrise
In inimă le are ca'ntr'un mormânt închise;
Și'n loc de acel aier măreț, — de-ar fi transport
Din primăii tinerețe, e rece ca un mort:
Disprețul este singur ce suflet îi dă încă
Și are o privire atâta de adâncă
In cât cu ea în inimi citește lămurit!
De tonul lui sarcastic adânc te simți rănit...
Ambiția, Amorul și Gloria, — se pare
Că nu mai au putere să l' miște. — Une ori
Prin ochi, îi trece însu un fulger lat și mare
Și fruntea sa ncețată dispăre-atunci sub nori!

VI

Să nu l' întrebe nimeni de-al său trecut! — Nu i plac
Nici țările-a descrie pe unde-a fost, — și tace
De câte ori e vorba de el, — de ce-a văzut;
Necunoscut rămâne întregul său trecut!
A da să se nțeleagă ar vrea, — că nicăiere
Nimica nu încântă în deosebi vederca
Și inima. — Că omul e tot aceeași sculă,
Și că, experiența ce-a câștigat, e nulă!
Și Lara, mut și'n umbră, își pleacă ochiul său,
Și niminea nu știe de este bun sau rău!
Cu'n cerc, în tot de-auna, misteru l'înconjoară:
Tot una să trăiască îi este, sau să moară!
Cu ochii reci privește la tot, — și împrejur
Ai crede că nu vede nimic, — că l' urmărește
Un vis fatal, o umbră ce'n reci îl nălucește
Domnind peste abisul trecutului obscur!

Din traducerea lui Alexandru Macedonski

— Mi s'a poruncit să te servesc numai pe tine!

Hiderato rămâne uimit de această precauțiune curioasă a proprietarului ceainăriei.

De odată în curtea ceainăriei încep Geishele să cânte, samitele sună, voce răsună voioasă în jurul marelui cires împodobit cu zeci de lampioane colorate. Hiderato deschise o ferăstră și în mijlocul mulțimei zărește pe fata lui Huruma.

Investimantată cu un kimono alb (manta) ea servește sprintenă toată adunarea.

Ce frumos este afară! exclamă de-

odată tânărul „mă duc și eu!”

Floarea primăverii se îngălbenesc ca ceara, apoi revenindu-și, începu să salte, face câteva învărtituri.

El însă se ridică să plece. Atunci ea cade plângând la picioarele lui.

Ei mă constrâng să mă fac plăcută ție... dar eu nu te pot iubi! Tubesc pe un altul pe care îl primea și mama dar veni tatăl tău ca să mă ceară pentru tine.

— Dar cine ești tu! o întrebă minunat Hiderato.

— Eu sunt Sissi, fiica lui Shakis!

— Și la ce joci comedia asta?

— Pentrucă tu ai zis că vei lua mai

de grabă pe o Geisha decât pe o fată aleasă de tatăl tău.

Hiderato începu să râză.

— O tată, tare ești viclan! Nu-ți voi strica norocul Sissi. Linștește-te, urmează planul meu și toate vor fi bune!

III

Era pe la sfârșitul înfloririi ciresilor când Hiderato se întoarse într-o zi posomorât acasă.

— E ce ai fiule? îl întrebă bătrânul.

— O tată! exclamă prefăcut Hiderato, în ceainăria de alături, am întâlnit o Geisha frumoasă pe care vreau s'o iau de nevastă!

MANFRED

Poem dramatic în 3 acte, de LORD BYRON

MANFRED

Va trebui ca lampa s'o umplu încă odată.
Și totuși, nu va arde o vreme îndelungată,
Încât să lumineze de-ajuns vegherea mea.
A! cel puțin la moarte să dorm dac'ăși putea!
Dar somnul meu de astăzi e-o lungă cugetare
Cu care nici un geniu să lupte nu e'n stare.
Și inima-mi veghează mereu, iar ochii mei
Când se închid, în mine privesc și atunci eu...
Trăesc cu toate-acestea ca ori ce om pe lume
Și am aceiași formă și port același nume.
Durerea însă face pe om a fi 'nțelept,
A suferi 'nsemnează să fi în veci deștept,
Acela care știe mai mult a vieții carte,
E tocmai dânsul, care de viață n'areparte,
Am disecat misterul adâncilor simțiri,
Știința-mi datorează atâtea 'nnavușiri;
Din spiritele negre nici unul nurnu rezistă
Și filosof mai mare un altul nu există.
Zadarnic însă totul 'mi-a fost pe-acest pământ,
Căci nu sunt nici în lume și nici în vr'un mormânt.
Făcui pentru omenire destule fapte bune.
Și s'au găsit din oameni destui să mă'nconune,
Precum au fost și alții să'mi fie cruzi dușmani,
Când eu le nimicisem mândria de titani,
Dar ce-mi mai folosește sau binele sau răul,
Și oare ce-mi aduce amicul sau călăul? —
Simțirile ce aflu pe cele l'alte chipuri,
Sunt astăzi pentru mine ca ploia pe nisipuri!

(după o pauză)

— Puteri misterioase, din lumea nesfârșită
Fontazme plutitoare ca floarea erăzită.
Pe care'n întuneric mereu v'am căutat,
Cu dreptul ce infernul asupra-va m'ra dat,
Vă chem din adâncimea locașurilor sumbre,
Treziti-vă la glasul-mi, ești hidoase umbre!...

(pauză)

Imi pare că 'ntârzie prea mult! și a mea voință
Nu poate prea de vreme să cadă 'n umilință,
— Sculați-vă din somnul culșabil, când vă chem,
Sau vreți pe neamul vostru să cadă al meu blestem!
În numele celui ce n'are drept la moarte,
La semnul ce ori unde e 'n stare să vă poarte,
La strigătul puternic de care vă 'ngroziiți,
Din iadurile voastre, Ieșiți! Ieșiți! Ieșiți!

(Pauză)

(La extremitatea din fund a galeriei
apare o stea, ce rămâne nemiscată și
se aude o voce cântând).

Primul Geniu

Făcui muritoare! Palaturile mele
Lăsându-le, venit-am pe raza unei stele,
În lumea locuită de oamenii mișei,
Și gata sunt dorința să fi-o împlinesc! Ce vrei?

Al doilea Geniu

Sunt regele puternic al creștelor muntoase,
La tronul meu se pleacă pădurile pletoase,
Supușii mei cu stele coroana m'ra împletesc.
Și fulgerile albastre puterea 'mi ocrotesc.
Eu pot să fac un munte în pripă să dispară,
Și altul pot în locu-i să fac să iasă afară,
Din mine să 'nspăimântă și regi și semi-zei,
Dar tu pe ce te rezimi, de mai chemat? Ce vrei?

Al treilea Geniu

Din adâncimi albastre de vânturi ne'ncrețite,
În care se'odihnește pe unde liniștite
Sirena ce se'mbracă în haine de sîdej
Cu scoicile cusute pe ea ca pe-un gherghitef.
Am auzit furtuna descântecelor tale.
Aduse până la mine de duhuri infernale.
A răsunat puternic palatul de mărgean

Și s'a'ncrentat privirea întinsului Ocean,
Iar eu, într'o clipită, aflându-mă la tine,
Cu glasul datoriei, te'n'treb: ce vrei cu mine

Al patrulea geniu

În locurile'n care cutremurul e domn,
Și'n care stau la pândă Titanii fără somn,
Prin flăcările vecinic hrănite de metale,
A vuvuit cenușa la strigătele tale.
Iar farmecul prin care asupra-ne domnește,
M'aduce-acum la tine. Răspunde! Ce dorești?

Al cincilea geniu

Eu zbor ca o săgeată pe vânturi și fulgere,
Eu fac să 'nnece ploaia și norii să delune.
Și ca să viu mai iute la tine, am zburat
Pe aripa sămeață a vântului turbat.

Al șaselea geniu

Locașul meu e umbra, a nopților regină...
Ce farmec mă silește să'ndur a ta lumină!...

Al șaptelea geniu

Destinul tău, prin mine și-acu așezământul
Nainte de-a se naște și lumea și pământul
Iar steaua ta pe ceruri de mine-a fost condusă
Și nu era o alta mai bună, mai supusă.
Și nu avea nici una un mers mai regulat
În spațiul sălbatic cu stele semănate.
Dar fu de-ajuns o clipă să schimbe a sa menire
Și vecinic să rămâie o stea în rătăcire.
Cometă fără formă, un monstru, un blestem
În cer o rază moartă, în univers un ghem,
Și drumul său să fie o surdă 'nversurare,
Mereu fără speranță și vecinic în mișcare.
Iar tu, a cărui viață cu dansa a'nceput,
Pe care dintr'un vierme desfrâul te-a născut
Și care ai putere prin farmece fatale
Să răzvrătești infernul la strigătele tale,
Vrei oare încă glori, avere sau femei?
Dorința ta în pripă se va'implini! Ce vrei?..

Cele șapte genii.

Cu steaua ta, sunt gata oceanul și pământul
Și mantele, și noaptea și uerul și vântul
Să și facă datoria ori-care dintre ei;
O vorbă dar rostește și ea va fi! Ce vrei?

Manfred

Uitarea!...

Primul geniu

Ce uitare! de ce? și pentru cine!...

Manfred

De tot ce simț și aflu afară și în minne!...

Geniul

Dorința ta e mică, dar greu a se'implini
Noi lucruri pipăite putem a stăpâni.
De-ai cere o'mpărăție, de-ai cere lumea toată,
Fi-am da-o, căci ori-cărui din noi e dat să poată.
De-ai cere talismanul prin care să fi supu
Orgoliul, mândria, virtuțile orcu.
De-ai cere la picioare femeile să-ți cadă,
Și'n tine lumea întreagă un Dumnezeeu să cadă.
De-ai cere tot în fine din toate căi-avem
Fram da! De cauți însă uitare, nu putem.

Manfred

Uitare! voină uitare!... Și oare nu se poate
Din tot ce-aveți pe lume, uitarea a'mi-o scoute?

Geniul

Am spus că nu!... De ce și odihna, poți să mori!!!

Manfred

Murind uita-voi însă?

Geniul

Suntem nemuritori

Și nu uităm nimica. Trecutul tot d'aua
Ne este cu prezentul și'n viitor tot una.

Trad. de Th. M. Stoicescu

George Gordon lord Byron

(Notiță biografică)

George Gordon, cunoscut sub numele de lord Byron s'a născut în Londra, Holles Street, în 1788. El pierdu de timpuriu pe tatăl său comodorul John Byron, un ofițer de marină stricat fără pereche.

La vârsta de douăzeci de ani, George Gordon, publică prima sa lucrare în versuri „Hours of idleness” în care se putea observa disprețuitoarea sa misantropie de mai târziu. *Revista din Edinburg* critică aspru aceste versuri cea ce determină pe Byron să se răzbuie publicând o violentă salină: *Poezii englezi și Criticii Scoțieni* (1809). În anul 1798, deveni pair de Anglia prin moartea unchiului său: în Iunie 1809 începu să viajeze vizitând Portugalia, Spania, Albania, Grecia, Turcia și la întoarcere (1811) publică începutul poemei „Pelerinajul lui Childe-Harold” care îl puse în fruntea poezilor englezi. Între 1812—1814 publică mai multe mici poeme care avură mare succes: *Corsarul, Lara, Logodnica din Abydos și Ghiaurul*. În 1815 luă în căsătorie pe o femeie pe care o seduse geniul său, miss Milkeban, dar după un an, Byron divorță lăsând o fetiță.

Desgustat de țara sa, el întreprinse noi călătorii (1816), străbătând Belgia unde se inspiră la Waterloo; Elveția unde se împrieteni cu Schelly, Veneția, Ravena, Toscana, unde se înamoră de contesa Guiccioli. În 1819 se asocia la planurile de emancipare ale Italiei; aceste planuri neisbutind se devotă cauzei grecești (1821). În 1823 el dădu patrioților greci toată averea sa, făcu toate eforturile spre a le organiza armatele și muri înainte de a fi văzut rezultatele sacrificiilor sale sub zidurile cetății Missolonghi în 1824.

În timpul șederei sale în Italia și Elveția, Byron adăugă și a treia parte poemei Childe Harold; compuse apoi: *Manfred, Cain, Cerul și Pământul, Marino Faliero, Foscari, Proorocirea lui Dante, și Don Juan* capod'opera sa.

Byron era de talie înaltă, frumos la chip însă schiop din naștere, lucru ce a contribuit la misantropia sa permanentă, care se observă mai în toate scrierile sale.

Toți abonații revistelor „UNIVERSUL LITERAR” „VESELIA” și „ZIARUL ȘTIINTELOR” participă la

MARILE PREMII

pe care Ziarul „UNIVERSUL” le oferă cititorilor săi.

GEORGETA DUCREST

AMINTIRI DESPRE IMPARATEASA IOSEFINA

Traducere de CONST. A. I. GHICA

CAP. I

Întoarcerea din emigrare

Născută și crescută în emigrare, am văzut de aproape mai multe persoane marcante care sunt acum în fruntea guvernului.

Obicinuită să verez prinții, pentru care am renunțat la patria noastră, n'am auzit nici odată de atunci, rostindu-se numele lor, fără să nu resimt o emoție foarte firească: îmi aduceam aminte îndelungatele și crudele nenorociri ale părinților mei. Nu vorbesc astfel de un lucru cu totul personal de cât pentru a dovedi că nu e părtinirea care mă îndeamnă să spun atâta bine de Iosefina.

Impărăteasa Iosefina

Înainte de a vorbi de împrejurările care m'au făcut să cunosc pe Impărăteasa, să-mi fie îngăduit să mă întorc la primii ani ai vieții mele.

Am revenit în Franța cu părinții mei, în 1800. Am sperat ca toți tovarășii noștri de emigrare, după radierea fatalei liste, să dobândim o parte a bunurilor confiscate de stat. Toate eforturile tatei tindeau către asta. Ocrotit de bună-voința doamnei de Montesson, tata a fost curând reintegrat în drepturile lui de cetățean. D-na Bonaparte, care vedea des de protecția noastră, a depus tot zelul pentru a face să reușească afacerea care o interesa. Ea recomandă foarte călduros pe tata lui Fouché, ministrul poliției. Acesta se arătă nespun de îndatoritor și se adresă astfel tatei.

— Fii bun și dă-mi un act prin care să-mi arăți că ai stat tot timpul în țară.

Totul emigrației de altfel posedă asemenea acte, prin care îmi dovedesc zilnic că n'au părăsit Franța.

— Eu nu pot face astfel cetățene. N'am alte hârtii de cât un pașaport pe un alt nume de cât al meu, și pe care l'am cumpărat la Hamburg cu 12 franci.

Am lipsit 11 ani din Franța.

— Cum nu poți să-mi dovedești că ai fost trecut pe nedrept pe lista proscrisilor?

— Din nefericire nu.

— Ei bine, în cazul acesta, am să te șterg de pe listă, de oarece sunt convins că nu ți-ai părăsit patria.

De astfel peste două zile vei primi confirmarea că ai fost șters de pe lista proscrisilor. Toate bunurile noastre au fost vândute, și, fără binefacerea unei mătușe, am fi fost cu desăvârșire lipsiți de mijloace.

Din clipa aceea, d-na Bonaparte a dobândit drepturi la recunoștința noastră. În curând am dobândit o nouă probă a bunătații sale. Iată în ce împrejurare.

Cu ocazia anului nou republican se dădeser serbare cu focuri de artificii pe Sena.

Barcagii primiseră ordin să nu lase în bărcile lor de cât pe generali. Contele de Valence după ce-și arătă legitimația luă loc într-o barcă însoțit de vărul lui Cesar Ducrest, un tânăr foarte iubit pentru caracterul lui afabil; o bombă prost aruncată cade în barcă și provoacă moartea lui Ducrest.

Contele de Valence al cărui braț fu zdrobit, credea că nepotul lui leșinase numai; de aceea îl transportă imediat în barca unui comisar de poliție, silindu-se prin toate căile posibile să-l readucă la viață. Totul a fost în zadar și trebuia găsit deci un mijloc să se avertifice știrea aceasta tristă familiei care se bucura la ideea unei căsătorii apropiate, proiectată pentru nefericitul Ducrest.

— Doi oameni din popor, sau dus să vestească grozava știre pe care nimeni nu voia s'o anunțe; ei sosiră la miezul nopții în casa bătrânului Ducrest și îi comunicară că fiul lui fusese rănit, că se află în casa unui medic și că dorea să vadă pe tatăl lui. Acesta plecă și cu cât se apropie de Champs-Elysees, cu atât însoțitorii stăruiesc asupra gravității răneli; în sfârșit în clipa în care intrară în casa fatală ce conținea cadavrul mult iubitului fiu, îmbărbătară pe acela care era atât de departe de a presupune crudul adevăr. Bătrânul priavește pe cei doi însoțitori și îi vede atât de posomorâți în cât ghicește totul. Fluvium era aproape și tatăl acesta atât de nenorocit, uitând o clipă că avea două fiice, voi să se arunce în Sena. Fu reținut de acești oameni caritabili, care îl pregătiseră cu atâta îngrijire pentru vestea asta dureroasă.

Comisarul avu barbaria să creadă că bătrânul părinte să recunoască pe fiul lui; pierzând toată puterea unui caracter în deobște energie el nu putu să se hotărască să contemple trăsăturile fiului său adorat; dar nu răi păstră nici o îndoială, de oarece i se aduse ceasul pe care i-l dăruise cu câteva zile mai înainte.

Bătrânul tată plecă însoțit de acești doi bărbați, izbiți de contrastul bucuriei poporului care cânta pe străzi, admirând serbarea aceasta care prilejuise atâtea lacrimi. Lampionele luminau în același timp mulțimea încăntată, și chipul palid și venerabil al des-nădăjduitului tată.

Generalul Valence

Încapabil de a rosti o vorbă, d. Ducrest se întoarse acasă; și numai după lăcerea și durerea zdrobitoare întipărită pe față-i, soția lui află că pierduse pe fiul soțului ei, fiu pe care îl iubea ca și cum ar fi fost mamă lui adevărată.

A doua zi după evenimentul acesta tragic, d-na de Montesson, mătușa lui Ducrest trimise scrisura ei pentru a lua familia asta atât de greu încercată. Dănsa iubea mult pe tânărul Ducrest și sănătatea ei subredă fusese periclitată din pricina acestei lovituri. Ducrest ascultă abătut mângâierile ei și se lăsa îmbrățișat de mătușa lui fără să rostască o vorbă. Nepăsarea asta pricinuia cele mai mari neînțelegeri. În clipa aceea fu anunțată d-na Bonaparte. Dintr-o singură privire dănsa ghici ceia ce se petrecuse, și, fără să șovăiască, ia de mână pe fiica cea mai mare a d-lui Ducrest, apoi luă în brațe pe cealetă copilă în vârstă de optsprezece luni și se aruncă în genunchi în fața cadavrului tânărului Ducrest.

Gestul soției prințului consul produsese o impresie adâncă și din ziua aceea viața d-lui Ducrest a fost la adăpostul ori cărei temeri. Femeia aceasta bună știu să-i xină în ajutor; pe de altă parte, d-na Bonaparte, obținând dela soțul ei suprimarea definitivă a acestor serbări. Am fost martoră la scena aceasta pe care n-o voi uita nici odată.

N'am voit să încerc să redau cuvintele Ioselinei. Cum să descrii farmecul mișcător al glasului ei și tot astfel privirile care le însoțeau. În zadar s'au încercat unii să exprime efectul pe care-l produceau vorbele și înfățișarea împănătesei. Toate portretele sunt de parte de model. Grația este atât de fugitivă, în cât e cu neputință s'o prinzi și aceasta era mai ales cea ce distrugea persoana asta atât de bună când nu era de cât o simplă particulară.

De vreme ce am început să vorbesc de d-na de Montesson, voi da câteva amănunte cu privire la o persoană a cărei casă era singura unde se puteau găsi adunați emigrații reînțorși, marii Seniori rămași în Franța, parveniții îmbogățiți, bărbații celebri și cele mai frumoase femei. Se știe că fusese măritată cu ducele de Orleans și că Ludovic al XVI-lea o primise la Tuilleries în calitate de vară. Ea era o femeie bună și simplă și în tot timpul cât a trăit nu s'a dat nici odată în lături de a face un serviciu cuiva. De îndată ce Napoleon a fost ridicat la gradul de consul o invită la Tuilleries unde fu foarte bine primită.

D-na de Montesson devenise o figură prea istorică prin căsătoria ei cu un prinț din casa de Bourbon, prin influența pe care o avu asupra societății, și tot astfel prin creditul de care se bucura în ochii lui Napoleon, ca să nu încerc să redau un portret ceva mai asemănător de cât acelea făcute în biografii și în alte câteva lucrări. Găsesc că amănuntele date asupra ei, sunt inexacte, în cât voi spune tot ceia ce am observat.

Nu știu, dacă după cum s'a spus, d-na de Montesson fusese atât de frumoasă, când am văzut-o pentru prima oară avea 63 de ani. Era foarte slabă pe atunci, cu toate acestea figura ei păstra încă urmele frumuseții trecute; îmbrăcămintea ei era foarte îngrijită, dar foarte convenabilă pentru vârsta-i înaintată.

D-na de Montesson ura calomnia și nu vutea suferi bârbaala. Am văzut-o în totdeauna apărând cu călătura pe cei absenți chiar dacă aceștia erau inamicii ei înverșunați.

Dănsa fu aceia care a dat primul bal care a avut loc cu ocazia căsătoriei lui Louis Bonaparte cu d-sa de Beauharnais. Peste șapte sute de persoane au fost invitate; pe atunci nu exista curtea imperială, de vreme ce Napoleon nu era de cât consul; dar, deși eram copilă, am observat îngușirea care cum slugarnică a tutuler claseilor, față de familia aceasta care începuse să se ridice într'un chip atât de glorios. Ambasadorii asistau la serbarea aceasta care a fost cu adevărat minunată, toată lumea exulta de plăcere și de bucurie; în schimb figura marelui contrasta vădit cu aceia a invitaților, prin profunda melancolie întipărită pe toată fața ei. Din ziua aceea s'a putut prevedea că această căsătorie va fi o sursă de dureri pentru doi soți cari nu se convenceau. Louis Bonaparte vorbea puțin cu această tovarășă pe care și-o luase împas; și ea fugea de privirile lui, pentru a evita, fără îndoielă, ca să nu crească în ochii lui indiferența pe care l-o inspira.

Indiferența aceasta creșcu în fiecare zi. Ioselina, prin sfaturile și părărierile cele mai bine voitoare vroia să readucă liniștea în căsnicia aceasta. Încercările ei au fost însă zadarnice

Scrisoare netrimisă

Fiorul zilelor albastre m'inchide sufletu'n sicriu
Aș vreau să-ți scriu,
Să-ți spun ce'nseamnă, un dor înfrânt, stingher, vustiu...
Și plânsul meu nepotolit
Să-ți sune'n gându-ți — de departe
Ca un ecou de frunze moarte
În pacea unui asfințit...

Te văd... Cu ochii lacomi sorbi rândurile-aceste
Nedumerirea-ți pune pe buze-un zâmbet șters
Ai vrea să-ntorci din cale al vremurilor mers
Ca să innie iarăș fantastica poveste...

Nu... Ali s'a stins credința
Și sufletul mi-e gol
Și abia gonesc din minte al gândurilor stol
Și abia încerc o clipă să pun un frâu volinței
Că iar mă năpădește vârtoarea suferinței...

Ci visu-i mort...

Și dacă deschid o veche rană
Și dacă uneori mă biruc amarul
Și voirotător lacrimi a năruit altarul
Ce-ți închinasesm fie — și unde cu icoană
Sta chipul tău — străinul de azi —

Mi se sfâșie

Tot gândul, când știu bine, c'altfel putea să fie...
...Sfios se nălță glasul mi spre cer și-ți cer erdare?
Din ceasul de pe urmă am suferit prea tare !...

Gabriel I. Anastasiu

În epoca aceea sosi la Paris regele Etruriei, însoțit de nevasta lui, de fiul lui și de câteva persoane care făceau parte din personalul Curții. Nimic nu păru mai extraordinar de cât prezența unui Bourbon încoronat de mâna lui Bonaparte. Toată lumea era convinsă că aceasta nu era de cât un preludiu; și că în curând va fi dată o dovadă mai mare de dezinteresare din partea omului care se bucura în tihnă că turburase toate idelle regalștilor și tot astfel că distrușese toate speranțele republicanilor.

Regele Etruriei a fost găzduit în palatul Montesson.

D-na de Montesson clădise palatul acesta înainte de revoluție și el comunica cu acela al ducele de Orleans printr'o seră care fusese condaramată.

Cu ocazia sosirii regelui Etruriei, suveranul ceru să se deschidă ușa, astfel în cât să poată veni la orice oră la d-na de Montesson fără a fi înconjurat de o mulțime care-l stânghera; dănsa consimți și regele profită de facilitatea acestei vecinătăți.

Regina se ducea zilnic la vecina ei (astfel o denumea dănsa pe d-na Montesson) însoțită de copilășul ei. Copilul acesta semăna izbitor cu mama sa, de aceea era și urât. N'am văzut nici odată o ființă mai diografină ca regina aceasta; era mică, brună și urâtă. Cum se făcea era 7 dimineața se îmbrăca, își lua copilul în brațe și se ducea să se plimbe cu el. În schimb însă era o persoană foarte simplă și banală.

Regele era mai bine de cât soția lui fără a fi însă atât de inteligent. Nu vorbea de Bonaparte de cât cu un entuziasm de maderis și cu toate acestea se părea că regreta de a recunoaște că slăbăria lui Napoleon era dreptul.

Bonaparte se slujea de el pentru a prevedea începutul unei puteri pe care o prevedea în curând că va fi nelimitată.

Ambii se duseră la teatrul Francez, să vadă tragedia Oedip. Publicul gustă foarte transportat aluzia pe care o oferea versul acesta:

„Am făcut Suvranul dar n'am voit să-l lu și eu” ? ?

D-na de Montesson făcu un bal Majestaților lor și făcu ca de obicei onorurile cu o grație desăvârșită.

D. de Talleyrand făcu și el o serbare la castelul din Neuilly care-i aparținea pe atunci.

Parcă era foarte iluminat și toată serbarea n'avea un pic de tristețe, — așa că nobilii străini au dus cu ei cea mai frumoasă părere despre ospitalitatea Franceză.

(Continuarea în numărul viitor)

Filatelia

Se poate face o colecție generală?

Aceasta este o axiomă admisă de foarte mulți filatelști, că nu se poate face o colecțiune generală, din cauza prea marei număr de mărci.

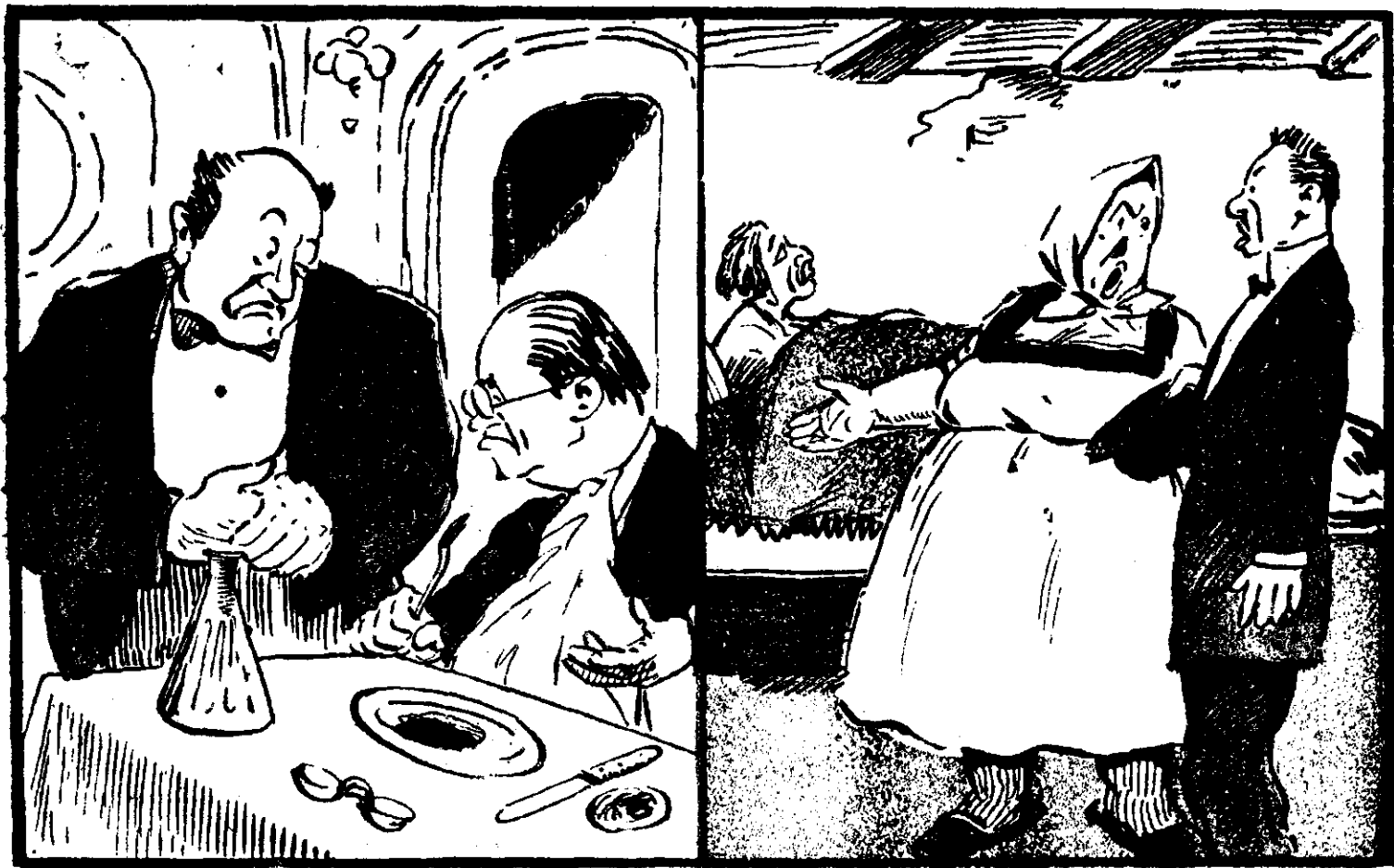
Revista „Philatelic Magazine”, pentru a demonstra neadevărul acestei afirmațiuni, a socotit număratul timbrelor diferite, cuprinse în ultima edițiune a catalogului.

Whitfield King, lucrare care se prezintă de altfel foarte bine, ca exactitate de calcul menționând decât mărcile tip, fără a se ocupa de țările lumii, este de 37352 bucăți diferite și acest total n'are absolut nimic alarmant.

În efect, se pot procura azi, 30000 mărci toate diferite, cu 400.000 lei, preț de altfel ce se poate vedea mai în toate anunțurile din diferite reviste filatelice.

Cu aceste 30000 mărci diferite se pot umple mai mult ca trei sferturi din paginile unui album și acesta credem că e destul de onorabil pentru o colecțiune care începe cu A și vize filatelice exceptând câte va mai mărci rare care ating prețuri adesea extrem de mari, se termină Z.

Câteva hazuri

Patronul. — Cum ai găsit friptura?
Clientul (furios)... Punându-mi ochelarii.

— Iai făcut cataplasma?
Făcut, d-le doctor, dar idiotul
m'a necăjit... n'a vrut să mănânce
de cât jumătate... daia fi e mai rău!

Insemnări

Lodovic al XI-lea aflând că în Paris se află un astrolog ale căror preziceri se îndeplinseseră întocmai, veni la curte cu gând să-l încerce știința. Câteva săptămâni mai înainte murise o doamnă dela curte exact după opt zile dela prezicerea lui, ceea ce contribuise mult la răspândirea renumelui ghicitorului.

— „Când am să mor?” îl întrebă suveranul după ce potrivise în așa fel lucrurile încât la un semn al lui, astrologul să fie aruncat din turn.

— Cu trei ore după moartea mea îți răspunde magul și regele inspăimântat îl acopări cu daruri și îi recomandă să își îngrijească cât mai bine sănătatea.

Voltaire a dus toată viața o luptă crâncenă împotriva fătărniceii Bisericii și necurățeniei sufletesti care caracteriza clerul din al optsprezecelea secol. Inzestrat cu talentul unui pamfletar de frunte și cu o limpeziciune de gândire cum nu s'a mai întâlnit la ceilalți ateisti, Voltaire a scris o sumedenie de satire, romane și povestiri ușoare în care ridicoliza anumite defecte cari nu se găseseră în dogma creștină ci au fost aduse numai de cei ce aveau pretenția de a o explica. Dintre acestea cea mai reprezentativă e „L'Ingenu” un roman scurt în care se vedește prăpastia enormă ce există între dogma fixată de Biblie și de Sfinții Părinți și între religia catolică așa cum s'a transformat ea în decursul timpului. Voltaire nu s'a convertit spre moarte la dogma pe care a combătut-o cu tot avântul de care era în stare, cum s'a întâmplat cu o bună parte dintre ateistii de frunte, ci

a rămas certat cu ea până în ultima clipă. Le spune că în agonie trimițându-i-se doi precii să-l împărtășească, el a refuzat și a cerut să fie lăsat singur, iar preoții continuând să-i rămână la căpătâiu, Voltaire a strigat dându-și sufletul: „Isus a murit între doi tâlhari, iar eu mor între doi măgari!”

În veacul Renașterii luă ființă la Florența o Academie Platonice după modelul „Grădinei lui Akademos” din Atena, unde cu două mii de ani în urmă își făcea lecțiile Platon, scriitorul autor al „Dialogurilor”. Sufletul și cretorul acestei înalte instituții, el însuși influențat fiind de spiritul vremii, era cunoscutul umanist Marsilio Ficino. Scopul Academiei era studiarea și interpretarea operelor lui Platon potrivit cu doctrina creștină, căci spuneau admiratorii săi: „Platon n'a fost păgân, ci prin limpezimea și bunătatea engărilor sale este un precursor de al lui Isus și un tovarăș al credinții creștine”. Era atât de mare adorația aceasta încât în odaia lui Ticino ardea zi și noapte o candelă în fața bustului marelui filozof, iar la întrunirile Academiei pentru aniversarea morții lui Platon, ce se bănuia a fi la 7 Noembrie, după câteva discursuri și discuții dialogate, urma „Banchetul” pentru perpetuarea operii cu același nume a nemuritorului născocitor al „Idilor”.

Se spune că acest banchet căpăta din an în an o extensiune cât mai întinsă, până ce, după moartea lui Ficino, se observă că comemorarea lui Platon numai consta în comentarea filozofică a „Banchetului” la un ospăț frugal, ci într-o cât mai reușită interpretare materială a banchetului elen.

Între multele ciudățenii care se întâlnesc dealungul globului e și următoarea, adică obiceiul de a mânca pământ! În lava mor-

vorile sunt astfel întocmite încât nimănui nu pare curios faptul de a cumpăra din piață o statuță grosolană cât un pumn și de a o mânca cu o deosebită poftă. Femeile sunt de obicei consumatoarele acestor exotice alimente căci pământul fiind ars suge sucurile stonabile și digerarea nemai putându-se face în regulă, trupul începe să slăbească. Trebuie să știți că în lava o cât mai reușită uscătime este un semn deosebit de frumusețe.

Același obicei se întâlnește și prin America septentrională, în jurul Amazoanelor, în Bolivia și prin apropierea Orenocului unde se înghite în medie o jumătate de kilogram de pământ pe zi, luat puțin câte puțin.

Analizându-se argila comestibilă, căci acești gastronomi exotici nu se înfruptă din orice pământ, s'a dovedit a conține în mare parte cochilii de ale infuzorilor de apă dulce, ceea ce ar constitui partea alimentară dintrânsa.

Cu toate că femeile geofage pretind a poseda un ten admirabil în urma curei de argilă, nici un European n'a recomandat-o în continentul său, dat fiind dese cazuri mortale de intoxicație ce îi urmează.

NOUILE PREMII FILATELICE
ALE
UNIVERSULUI LITERAR
— Pe luna Mai 1924 —
CUPON No. 1.